

שער היסטורי: מה היה קודם?

ביוני 1948, זמן קצר לאחר הכרזת העצמאות, נידון במשרד הביטחון נושא הקמת הנח"ל ועתידן של ההכשרות המגויסות. תנועות הנוער החלוציות התכנסו בפורום משותף כדי לנסח הסכמות בדבר תנאי הגיוס של חברי ההכשרות. המצע המשותף נועד לייצג את כלל התנועות אל מול משרד הביטחון. המסמך ששלחו חברי הפורום לכל תנועות הנוער נחתם בשם "מועצת תנועות הנוער", מועצה שעדיין לא קמה באופן רשמי. על מכתב התנועות לראש הממשלה ושר הביטחון דוד בן-גוריון, שנשלח באוגוסט 1948 ועסק בגיוס ילידי 1931 ובהקמת מסגרת להכשרות, חתמו מזכירי התנועות.¹

בעקבות התנגדות תנועת הצופים, ואחריהם התנועה המאוחדת, נפסקו המהלכים להקמת מועצה משותפת.² נציגי הצופים, יהודה ברקאי ושמואל אבי-עד תג'ר, לימים מפקד הפלוגה הראשונה של הנח"ל, שכיהנו בתפקידים בכירים במשרדי הממשלה החדשים, המשיכו בהתדיינות עם ראש הממשלה והיו שותפים לתהליך הקמת הנח"ל.

המסמך שנחתם בשם "מועצת תנועות הנוער" אשר קדם למכתב

1 להרחבה, ראו: שלומית קרן, בין השיבולים והחרב, משרד הביטחון – ההוצאה לאור, 1991. על המכתב חתמו: בני עקיבא, עזרא, מכבי הצעיר, הצופים, התנועה המאוחדת, הנוער העובד, השומר הצעיר והמחנות העולים.

2 אבן, לחנך ל'ערכים' ולא ל'צורות', עמ' 36.

שיישלח לבן-גוריון היה הפעם הראשונה שבה נעשה שימוש במושג. בתנועות הנוער התחדדה ההבנה כי מועצה משותפת המייצגת את כל התנועות החלוציות עשויה להיות כוח משמעותי בבואן להציג דרישות או כדי לפעול למען אינטרסים משותפים. הגם שעדיין לא הוסכם על הקמת מועצה משותפת שתפעל בקביעות ועל אף התנגדות הצופים לרעיון, במהלך השנים התקיימו שיחות ומפגשים בין הנהגות תנועות הנוער ונעשו ניסיונות לגבש פורום משותף וקבוע. ההידברות נמשכה גם בעיתות משבר ועל רקע פילוגים ועימותים מעצם העובדה שתמיד נותרו נושאים משותפים ורלוונטיים לכל התנועות. דוגמאות לכך הם הדיונים והשיחות שנערכו בנושא הנח"ל; תיאומים שהתחייבו בנוגע למחנות, למפעלי קיץ ולטיולים באזורים שדרשו אישורים ביטחוניים; שיחות בהקשר להשתתפות באירועים שכל תנועות הנוער הוזמנו אליהם, ולימים – מאבקן של תנועות הנוער במשרד החינוך והתרבות סביב סוגיית הכניסה לבתי הספר, שנרחיב בה בהמשך. אלא שבכל האמור בנושאי תוכן והדרכה, בעשורים הראשונים לקיומה של המדינה כמעט שאין בנמצא סיכומי דיונים משותפים, עדות למסרים רעיוניים או תוכניות עבודה משותפות. הסיבה לכך היא שהתנועות פעלו לאורה של דרך רעיונית, ומחלקות ההדרכה שלהן הקפידו לחדד את המסרים כדי שההבדל ביניהן יהיה ברור. כך למשל, כשם שתנועת הנוער העובד (לימים: הנוער העובד והלומד) פעלה בקרב התנועות הקיבוציות "האיחוד" ו"המאוחד", תנועת הנוער העובד הלאומי (לימים: הנוער הלאומי) ובית"ר (לימים: הנוער הלאומי – בית"ר) הקפידו על דרכן הרעיונית ברוחו של זאב ז'בוטינסקי.

מאז שנות החמישים, ובמשך כשלושה עשורים, עד הקמתה של מועצת תנועות הנוער העצמאית ב-1974, היו תנועות הנוער החלוציות, ובהמשך גם תנועות הנוער הציוניות, קשורות בשני גופים מוסדיים שפעלו במקביל: מועצת תנועות הנוער בישראל, המסונפת

לארגון הנוער העולמי WAY³, שפעלה בחסות המחלקה לענייני הנוער והחלוץ של ההסתדרות הציונית, והמועצה לענייני תנועות הנוער במשרד החינוך והתרבות (לימים: המועצה המייעצת לענייני תנועות הנוער). אסקור בקצרה את עשייתן של שתי המועצות שפעלו במקביל, בחלק מהתקופה; את עקרונותיהן ועשייתן, ואת קשריהן עם תנועות הנוער.

מועצת תנועות הנוער בישראל המסונפת לארגון הנוער העולמי WAY⁴

כאמור, למן הקמת המדינה ועד אמצע שנות השבעים פעלה מועצת תנועות הנוער באחריות המחלקה לענייני הנוער והחלוץ שבהסתדרות הציונית, וראשיה היו אנשי המחלקה. מטרת הפעילות הוגדרה כריכוז משימות משותפות לתנועות הנוער. היה זה המשך ישיר לפעילות בנושאי הנוער והחלוץ בשנות החמישים, שהתבטאה אז בעיקר בהיענות לבקשות סיוע בצידוד לסניפים, ובייחוד למרוחקים שבהם, וכן בארגון משלחות לחו"ל.

לא בכדי כלל הסמל (הלוגו) של מועצת תנועות הנוער בישראל, כפי שהופיע בנייר המכתבים הרשמי, את התוספת "מסונפת לאיגוד הנוער העולמי". מעמדה ב-WAY היה של משקיפה, ושיתוף הפעולה המרכזי שלה עם הארגון נסב על משלחת נציגי המועצה לכינוס שהתקיים אחת לכמה שנים, בכל פעם בארץ אחרת. נראה, לדוגמה, דיווח של יהודה כביש, איש המחלקה לענייני הנוער והחלוץ ומזכיר מועצת תנועות הנוער בישראל בשנות החמישים והשישים, על כינוס

3 האספה העולמית של ארגוני נוער (World Assembly of Youth, להלן: WAY) נוסדה בשנת 1949 במטרה ליצור שיתופי פעולה בין ארגוני נוער ברחבי העולם לצורך קידום תוכניות בנושאי חינוך, תעסוקה, בריאות, מאבק בנגע הסמים, שוויון מגדרי ועוד.

4 לעיתים צוין כ"ארגון" ולעיתים כ"איגוד".

WY בארצות הברית בשנת 1964 שהשתתף בו.⁵ כביש התרשם מאוד מהרכב המשלחות ומהנוכחות של כ-500 נציגים. הוא מציין כי 49 מדינות הן במעמד של חברות מלאה, והשאר במעמד של משקיפים ושל אורחים. על חשיבות הכינוס לימדה העובדה שרוברט קנדי ומרטין לותר קינג נאמו בפני המליאה.

הדיון המרכזי בשנה זו עסק בנושא זכויות אדם. ניסיונו של הנציג הישראלי להוסיף לדיון את סוגיית יהודי ברית המועצות ומצוקתם נהדף נוכח התלהטות הרוחות. נציגי הגוש הקומוניסטי התלוננו בפני המארגנים על היחס כלפיהם, ואלה החליטו למנוע את העלאת הנושא לדיון.

כביש ממשיך ומתאר את הכינוס כפוליטי באופיו, ואת משימתם העיקרית של חברי המשלחת הישראלית – ליצור קשרים עם מדינות רבות ככל האפשר ולנהל שיחות עם נציגי מדינות שונות במטרה לארגן משלחות חילופי נוער. "שמה של ישראל נישא בפי כול ושמעה יוצא אל מדינות העולם," כתב בסיכום.

על הדוח הוסיף הערות ד"ר הלל ברזל, לשעבר מרכז בתנועת הצופים וחבר המשלחת. ברזל הדגיש את חשיבות הקשר עם ברית המועצות ואת הדאגה לקהילה היהודית, והוסיף והדגיש את חשיבות פיתוח נושא משלחות הנוער ההדדיות כגשר לקשרים בין-מדינתיים. עיון בסיכומי הפגישות של מועצת תנועות הנוער בישראל באותן שנים מלמד על תחום עיסוקה הנוסף, המרכזי לא פחות – סיוע תקציבי לפעילות תרבות וספורט בסניפי תנועות הנוער ברחבי הארץ. במסגרת זו, נשלחו מפקחים מטעם המחלקה לענייני הנוער והחלוץ – הגוף המממן – לבקר בסניפים וכתבו דוחות על הפעילות, על הצרכים ועל האפשרויות להעברת סיוע. בנוסף, פעלו נציגי המחלקה להקמת סניפים של תנועות נוער ברשויות מקומיות. אחת לשנה פרסמה המועצה – באמצעות המחלקה

5 אה"מ, ארכיון לוי אשכול, תיק תרבות וספורט 1962-1968, ISA-

לענייני הנוער והחלון – את לוח הפעילויות המתוכנן לקיץ שכלל סמינרים, מחנות עבודה ומחנות קיץ בצד פעילויות מקומיות בערים השונות.

רשימות הנוכחות בסיכומי הישיבות של המועצה באותם ימים מלמדות על היעדר תחושת המחויבות של התנועות כלפי הפורום. כך למשל, בלא מעט ישיבות נכחו רק מי שסדר היום של הישיבה כלל נושא שקשור לתנועתם, ולא אחת התלוננו אנשי המחלקה על אי שיתוף המועצה באירועים שמקיימות התנועות. ואכן, במקרים רבים, לקראת אירוע ארצי, פנו תנועות הנוער ישירות למטה התנועה או למרכז האזורי ולא למועצת תנועות הנוער החוסה תחת המחלקה בהסתדרות הציונית. דוגמה להתנהלות הבעייתית היא תגובתו של מנהל המחלקה לענייני הנוער והחלון, ד"ר בנציון בן שלום,⁶ לפניית הוועדה העולמית "עשור לעצמאות ישראל" שמציעה במאוס 1958, פחות מחודשיים לפני תחילת החגיגות, לארגן בל"ג בעומר שלאחר יום העצמאות הדלקת משואות בידי תנועות הנוער ברחבי המדינה. בנשלום כותב לוועדה כי ייענו ליוזמה ברצון, ואולם הוא מצר על כך שהפנייה מגיעה בשלב כה מאוחר עד כי לא ברור עד כמה יוכלו להיערך כראוי. וכן הוא מוסיף:

... ועוד – נודע לנו, כי לעיתים מזמינים אתם במישרין את התנועות לפגישות במשרדכם בעניינים אלה, והרי גם בעניין זה צריך להיות קו אחיד – או שהטיפול נעשה באמצעות מחלקתנו, המרכזת את "מועצת תנועות הנוער בישראל", או תוך קשרים ישירים ביניכם לבין התנועות, ואז כמובן לא נוכל גם לטפל בפניות מסוג פנייתכם הנ"ל.⁷

6 לעיתים חתם את שמו כבנציון בנשלום.

7 אה"מ, א 62-ג, 15-735, מכתב מיום 7.3.1958. מיזם הדלקת המשואות בל"ג בעומר לציון עשור למדינה לא יצא אל הפועל. תודה לד"ר אסף זלצר שהסב את תשומת ליבי לתיקים אלה.

יוזמה אחרת, מסוף 1957, שהגיעה לכלל מעשה אך שוב לא שותפה בה המועצה, הייתה ניקוי צידי הדרך בשער הגיא ושתילת עצים וצמחים סביב המשוריינים השרופים ממלחמת העצמאות שניצבו בהם. בהצעה שנשלחה מהמחלקה להנצחת החייל אל הממונה על שימור אתרים היסטוריים במשרד ראש הממשלה נכתב כי באירוע ישתתפו תנועת הצופים, חברי יחידות פלמ"ח שלחמו בדרך לירושלים והורים שכולים.⁸ הוצע שאת הפעילות ירכז "מר חירם כהן, אחד מראשי הצופים בארץ, אדם מלא התלהבות, אשר פנה אלינו והביע את נכונותו לעזור לנו. הפעילות תתבצע עם המחלקה להנצחת החייל ולשכת התיירות הממשלתית."

מעמדה הבעייתי של מועצת תנועות הנוער במתכונתה הנוכחית, במסגרת המחלקה לענייני הנוער והחלוץ בהסתדרות הציונית, שב והתעורר עם השנים בהיבטים שונים, אך היה זה החיבור עם האיגוד העולמי לנוער שהתניע את השינוי. ההסתדרות הציונית ראתה חשיבות מיוחדת בחיבור לארגון הבינ-לאומי, שכן במעמד החברות היה כדי להקל על יצירת קשרים ושיתופי פעולה עם מדינות, בעיקר באירופה ובאמריקה. כדי להתקבל כחברה תבע WAY כי מועצת תנועות הנוער תוכיח את היותה גוף עצמאי ובלתי תלוי, שאינו מהווה חלק ממשרד ממשלתי או מוסד מדיני. לפיכך, הוחלט בסוף שנות החמישים לפעול להפיכתה של המועצה לגוף עצמאי, ולנסח תקנון, גם אם בראשה עדיין יעמדו אנשי המחלקה לענייני הנוער והחלוץ, אנשי ההסתדרות הציונית. וכך נוסח בתקנון סעיף המטרות, העקרונות ותחומי הפעילות:⁹

א.3. המועצה תשאף להגביר את שיתוף הפעולה בין התנועות על יסוד החלקים המשותפים במצעיהן ולשם כך תקיים מפעלים משותפים – בין בעצמה ובין בשיתוף עם גורמים אחרים.

8 שם, 734, מסמך מיום 11.11.1957.

9 אי"ט, ארכיון תנועת הצופים, 5-241-3-11, ללא ציון תאריך.

כגון: הכשרת מדריכים, עריכת כינוסים, סמינריונים, ימי-עיון והשתלמויות, הוצאת ספרים, ריכוז מחסן ציוד וכיוצא בזה. וכן תשתף את התנועות וחניכיהן במאורגן במפעלים לאומיים או בין-לאומיים (פעולות שירות, עבודה חינוכית ותרבותית בקרב העלייה החדשה, ארגון חגיגות עממיות, עזרה לשיקום נפגעי שיתוק ילדים, החברה להגנת הטבע, חבל ימי לישראל, בידור נוער נכה והדרכתו, החזרת נוער עבריין למוטב, השתתפות בפסטיבלים, ועידות וכינוסים בין-לאומיים וכו').

4. המועצה תכבד את עצמאותן הרעיונית, החינוכית והארגונית של כל חברותיה. הסתייגות של תנועה מהחלטות המועצה בעניין מהותי אינה פוגעת בחברותה של תנועה במועצה.
5. המועצה תשמש כוועד ישראל של WAY.

ב. חברות המועצה בעת קבלת התקנון [ראשית שנות השישים]:

1. ארגון בני עקיבא.
2. ארגון הנוער החרדי בישראל – "עזרא".
3. בית"ר – הסתדרות הנוער העברי ע"ש יוסף טרומפלדור.
4. דרור – המחנות העולים.
5. ההסתדרות הכללית של הנוער העובד והלומד העברי בישראל.
6. הסתדרות המכבי הצעיר בישראל.
7. הסתדרות הנוער הדתי העובד [והלומד].
8. הסתדרות הנוער הציוני.
9. הסתדרות הצופים בישראל.
10. הסתדרות השומר הצעיר בישראל.

ג. נוהל עבודת המועצה:

1. לכל תנועה נציג אחד ל-5,000 החברים הראשונים בתנועה ונציג נוסף לכל 5,000 חברים נוספים או לחלק מהם עד למקסימום של 3 צירים.

2. הנציגים הנ"ל וכן יו"ר המועצה והמזכיר שלה הם בעלי זכות הצבעה בדיוני המועצה.

...

9. שינויים בתקנון אפשריים לפי החלטת שני-שלישים של כל חברי המועצה.

ד. חובות וזכויות של חברות המועצה

...

2. תנועה לא תפעל בעניינים משותפים, הכלולים בתחום סמכותה של המועצה, אלא במסגרת המועצה.

3. התנועות תשמורנה על יחסים הוגנים ביניהן ותימנענה מלהשפיע באמצעים פסולים על חניכים לעבור מתנועה לתנועה, והן לא תפרענה בכל צורה שהיא אחת לפעולות רעותה.

נושא העצמאות של המועצה עמד במרכזם של לא מעט עימותים, ומדי כמה שנים חזרה הדרישה בקרב התנועות להקים גוף שעצמאותו לא תהיה למראית עין אלא שלמה. ראוי להבהיר כי הכוונה הייתה לעצמאות בניהול פעילות משותפת של התנועות, בלא שתיפגע העברת התקציבים מההסתדרות הציונית וממשרד החינוך – שאפשרה את הפעילות.

ניסוח התקנון של המועצה העצמאית, לכאורה, לא קידם את הפיכתה של ישראל לחברה מן המניין ב-WAY. בשנים הבאות נמשכו המאמצים בכיוון זה, חרף הקשיים שהערים האיגוד העולמי, ובהם הדרישה כי המועצה תכלול גם נציגי מיעוטים. חילופי מכתבים במהלך שנת 1963 בין אריה כרוך, ראש הצופים העבריים, לבין יהודה כביש, מזכיר מועצת תנועות הנוער בישראל ואיש המחלקה לענייני הנוער והחלוץ, מעידים על ההחלטה לשתף במועצה נציג של הצופים הערבים כחלק מנציגי תנועת הצופים, כמו גם על המשך העיסוק בעצמאותה. במכתבו לכרוך מיום 18 במארס 1963 מבהיר כביש כי המועצה הינה גוף עצמאי ובלתי תלוי, ומדגיש

כי המעבר למעמד זה התחייב בעקבות תביעת WAY.¹⁰ כרוך, בתשובתו, מערער על הדברים, עומד על כך ששלושת נציגי הצופים במועצה צריכים לבוא מקרב הצופים העבריים, ואף מערער על עצם ההכרח בהשתתפות נציגי הצופים הערבים במועצה. כביש עונה לו כי הסתדרות הצופים הסכימה לוותר על השתתפותה הנפרדת ב-WAY, וקיבלה על עצמה להשתתף במועצה כחלק מהתאחדות הצופים.

הבהרה מעניינת שעולה מחילופי המכתבים בסוגיית העצמאות של המועצה מעידה על המחיר שהיה כרוך בהחלטה: "לפי בקשת המועצה ממשיכה המחלקה להגיש למועצה העצמאית את מלוא עזרתה ולרכז אותה מבחינה טכנית. אולם, דבר זה אינו פוגע באי תלותה של המועצה, " כותב כביש לכרוך, ובסיום מכתבו הוא מוסיף:

יורשה לי להעיר, בסוף, שבגלל עצמאותה של המועצה אמנם סברתי בזמנו – ועודני סבור גם כיום – שלא היה כל צורך בהקמת מועצה מיוחדת על יד משרד החינוך והתרבות ושגם משרד זה – כדוגמת המחלקה לענייני הנוער והחלוץ – יכול היה להשתמש במועצה הקיימת כגוף שייעץ לו בקשר לפעולותיו בקרב תנועות הנוער ולמענן. אם משרד החינוך והתרבות היה מבקש לבצע שינויים כלשהם בתקנון המועצה או בדרכי עבודתה, על-מנת שתתאים יותר גם לצרכים שלו – בוודאי הייתה נמצאת הדרך לכך, ובלבד שתימנע כפילות.

אזכור המועצה לענייני תנועות הנוער שהוקמה במשרד החינוך בשנת 1961, מוביל אותנו לפרק הבא, שבו נעסוק ברקע להקמתה.

10 שם, 3-241-11, מכתב מיום 18.3.1963.

ועדת השרים לבירור השפעת תנועות הנוער על תלמידי בתי הספר

בסוף שנות החמישים עולה במלוא חריפותה שאלת כניסת תנועות הנוער לבתי הספר. בקרב מרבית התנועות, זו שאלה כמעט קיומית. הכניסה לבתי הספר מאפשרת גיוס חניכים חדשים וחזוקה הקשר עם מערכת החינוך, מה שעשוי לקדם פעילות משותפת. הסתדרות הצופים (כך נקראת התנועה עד שנות התשעים) מתוקף היותה תנועה ממלכתית, הייתה תנועת הנוער היחידה שהורשתה להיכנס לבתי הספר במדי התנועה; על התנועות האחרות נאסרה הכניסה.

בראש המתנגדים לכל כניסה של נציגי תנועות נוער לבתי הספר עמד לא אחר מאשר ראש הממשלה בן-גוריון, שניסה באותן שנים להקים תנועת נוער ממלכתית; הקמת הגדנ"ע הייתה אחד הביטויים לניסיון זה. בן-גוריון סבר כי בהינתן תנועה ממלכתית, אין מקום לכל התנועות, ועל אחת כמה וכמה שאין לאפשר להן קשר ישיר עם חניכים פוטנציאליים במסגרת החינוך הבית-ספרי. בממשלת ישראל התעורר ויכוח בין המצדדים בתפיסתו לבין השוללים אותה. במרכז הדיון עמדה שאלה נוספת – כיצד יש להתייחס לתנועת הצופים, המוגדרת כתנועה ממלכתית, ולאישור שניתן אך ורק למדריכיה להיכנס לבתי ספר.

כדי לקבל החלטות בשאלות אלה הוקמה בשנת 1958 ועדת שרים בראשות שר המשפטים פנחס רוזן,¹¹ שהוגדרו לה שתי משימות:

11 חברי הוועדה היו שר הפיתוח מרדכי בנטוב, שר הפנים ישראל בר יהודה ושר העבודה מרדכי נמיר. אה"מ, תנועות נוער, ISA-PMO-PMO-000oaka, משרד ראש הממשלה, ועדת השרים לעניין מעמדן של תנועות הנוער בבתי הספר.

(א) בדיקת דרכי הפעולה של תנועת הצופים;¹² (ב) בירור השפעתן של תנועות הנוער על תלמידי בתי הספר.¹³
בישיבת הוועדה שהתקיימה ב-27 באוקטובר 1958 עלו שתי הצעות שהוחלט על בחינתן בישיבות הבאות:¹⁴

1. תינתן רשות פעולה במסגרת בתי הספר לכל תנועות הנוער, פרט למק"י [מפלגה קומוניסטית ישראלית] ולחרות;
או –
2. כל התנועות תפעלנה מחוץ למסגרת בתי הספר ובלי עזרתם. כל ילד יוכל להצטרף לתנועה מסוימת בהתאם לרצונו, או לרצון הוריו.

חברי הוועדה הסכימו כי ההצעה הראשונה היא הטובה, ואילו השנייה היא הרע במיעוטו. כן הוסכם כי החלטה תתקבל לאחר בירור עמדת נציגי התנועות ועדים שיופיעו בפני הוועדה.

12 נושא זה עמד בליבת הדיון בשאלת הפילוג בצופים והוצאת חברי "הצופים החלוצים", חברי הקיבוץ המאוחד, מהתנועה. לוועדה הוזמנו חברי הצופים החלוצים שהעידו על גירושם מהתנועה (כלשונם), והשר רוזן התעכב על הפרטים בפרשיית הפילוג. ביוני 1958, לאור תלונות על המתרחש בצופים בעקבות הפילוג ובעקבות מכתבים שנשלחו מראשי הצופים העולמיים לבן-גוריון, הוחלט להוסיף למשימות הוועדה את בדיקת נושא דרכי הפעולה של תנועת הצופים בשאלת הכניסה לבתי הספר, והאם הן הולמות את חוק החינוך הממלכתי.

13 בדיון על תנועת הצופים ועל כניסת התנועות לבתי הספר הוזמנו נציגי התנועות ונציגי הסוכנות היהודית: יהודה ברקאי (הצופים), יצחק הילדסהיימר (עזרא), עמוס הנפלינג (המחנות העולים), אבי לפידות (הנוער העובד והלומד), יהודה כביש (מחלקת הנוער והחלוץ), כוכבה שלום (מזכירה). כמו כן הוזמנו מדריכים בוגרים בתנועת הצופים למתן עדות. חשוב להבהיר כי העימות המרכזי מול משרד החינוך והתרבות בסוגיית הכניסה של תנועות הנוער נסב על רצון לערוך פעילות היכרות ולגייס חניכים חדשים.

14 אה"מ, תנועות נוער, ISA-PMO-PMO-000oaka, משרד ראש הממשלה, ועדת השרים לעניין מעמדן של תנועות הנוער בבתי הספר, פרוטוקול ישיבת הוועדה מיום 27.10.1958.

בישיבת ועדת השרים שהתכנסה ב־10 בנובמבר 1958 נידונה השפעת התנועות על תלמידים.¹⁵ תחילת הישיבה הוקדשה למכתבים שקיבל בן-גוריון מראשי הצופיות העולמית, ובהם הביעו דאגתם מפגיעה בתנועת הצופים העבריים. בן-גוריון ביקש כי חברי הוועדה יתייחסו למכתבים ויציגו בפניו את תגובתם.

בהמשך, עלתה לדיון שאלת פיטורי מדריך צופים מתפקידו מפאת השתייכותו לקיבוץ המאוחד. עם התפתחות הדיון נשאלו שאלות רבות על אודות הפילוג בתנועת הצופים ופורטו עדויות של אנשי תנועות שתיארו כיצד גורשו מבתי ספר. במרוצת הישיבה הולכת ומתגבשת התפיסה כי יש לשאוף לאחידות, קרי: כל התנועות תוכלנה להיכנס לבתי הספר, או שאף אחת לא תורשה להיכנס. על אף ההסכמה בין חברי הוועדה בדבר מעמדה המיוחד של תנועת הצופים, מתחדדת ההבנה כי הדבר צריך לבוא לידי ביטוי בהקצבות, ולא באישור בלעדי לכניסה לבתי הספר.

שר הפנים בר יהודה מציע להסכים על העיקרון שיש לקבל כל תנועה חלוצית באשר היא, על דרכה ועקרונותיה, ולהעניק לה תמיכה כספית.

בסיום הישיבה מתקבלות שתי החלטות: (א) על התנועות החלוציות לקבל הקצבה כספית; (ב) יש לבחון את קשרי תנועת בני עקיבא עם בתי הספר הקרובים אליה מבחינה רעיונית.

ב־12 בינואר 1959 מתקיימת ישיבה נוספת של ועדת השרים, ובתחילתה קורא פנחס רוזן את החלטת מועצת תנועות הנוער בישראל, המועצה שפעלה במסגרת המחלקה לענייני הנוער והחלוץ בהסתדרות הציונית, מיום ח' בסיוון תשי"ח, 18 במאי 1958, שמפורטות בה ארבע תביעות:¹⁶

15 שם, פרוטוקול ישיבת הוועדה מיום 10.11.1958.

16 שם, פרוטוקול ישיבת הוועדה מיום 12.1.1959.

- א. הסרת האיסורים על הופעת תנועות הנוער בין כותלי בתי הספר והתרת פגישות עם הנוער והמורים בבתי הספר.
- ב. הגברת שיתוף הפעולה בין תנועות הנוער לבין מורים, הורים, תלמידים ושלטונות החינוך.
- ג. הגשת עזרה חומרית ומוסרית לתנועות הנוער.¹⁷
- ד. השארת מעמדה המיוחד של תנועת הצופים בבתי הספר.

במהלך הדיון מציגים נציגי התנועות את הקשיים שהתעוררו בעקבות האיסור להיכנס לבתי הספר. כל הדוברים מסכימים כי מעמדה המיוחד של תנועת הצופים בבתי הספר צריך להישמר. השר נמיר מציג כמה שאלות:

1. מהי הסיבה שלמרות הפירוד בין התנועות הגיעו הללו לעמדה מאוחדת?
2. מדוע יש לראות בארבע התביעות שלמות אחת בלתי ניתנת להפרדה?
3. האם אין הקשר ההדדי בין ארבע התביעות מצביע על הסכם חשאי בין התנועות ("תן לי ואשמור לך")?
4. היה ותתקבל תביעה אחת מבין הארבע, האם היא תבוטל אוטומטית בגלל הסכם קודם?

נציג תנועת עזרא, יצחק הילדסהיימר, נוטל את רשות הדיבור ומתייחס לשאלות השר. הוא מסביר כי בין כל התנועות החברות במועצה מתקיים שיתוף פעולה אידאולוגי הנובע מהכרה בחשיבות החינוך התנועתי לכלל הנוער.

בהתייחס לשאלה השנייה, מבקש הילדסהיימר כי תתקיים אחדות, כלומר שתינתן אפשרות פעולה לכל התנועות בבתי הספר. לדבריו, הוא מכיר במעמדה המיוחד של תנועת הצופים, בתוקף

17 ב"מוסרית" הכוונה לתוכניות הדרכה ולהכשרה רעיונית.

המבנה החינוכי והארגוני הייחודי שבה, הקשור בקשר בלתי ניתן להפרדה עם עקרונות החינוך הממלכתי בבתי הספר היסודיים. בנוגע להענקת מעמד מיוחד באופן בלעדי לאחת התנועות בכל האמור בכניסה לבתי הספר מגיבים נציגי התנועות בשלילה וטוענים כי צעד כזה יקשה על פעילותן ואינו מקובל עליהן נוכח האפליה הגלומה בו.

נציג המחנות העולים, עמוס הנפלינג, מציג את העמדה כי במדינת ישראל, על הזרמים והמפלגות השונות שבה, מתחייבת הכרה בכל התנועות, שכן רק כך אפשר לתת ביטוי לרב-גוניות. הנפלינג מצביע על היתרון שבתחרות בין התנועות – קידום פעילות והגברת עשייה, ונותן כדוגמה את איסוף התרומות לקק"ל [קרן קימת לישראל] ואת הקמת הגרעינים לקראת יציאה לנח"ל.

ברקאי, נציג הצופים, מבהיר את ההכרח שבשיתוף הפעולה של התנועה ובתי הספר, משום שהמצע החינוכי של התנועה מושתת על זה של בתי הספר הממלכתיים, וכן מפני שחלק מהמורים משמשים גם מדריכים בתנועה.

בסיכום דיוני ועדת השרים הוחלט לאפשר כניסה של תנועות הנוער לבתי ספר יסודיים אך רק בזמן ההפסקה הגדולה, ובתיאום מוקדם – גם בשיעורי מחנך.¹⁸

אשר לצופים, התקבלה ההגדרה בדבר היותם תנועה ממלכתית, הגדרה אשר מעניקה להם את הרשות לפעול בצמוד לבתי הספר ובסיוע של מורים ומנהלים.

בראש המאבק לאפשר את כניסת תנועות הנוער לבתי הספר עמד אהרן ידלין, חבר מפא"י [מפלגת פועלי ארץ-ישראל, לימים מפלגת העבודה והמערך] וחבר כנסת למן הכנסת הרביעית. ידלין, חבר קיבוץ חצרים בנגב, בוגר תנועת הצופים ותומך עקבי בתנועות

18 שם, משרד ראש הממשלה, ועדת השרים לעניין מעמדם של תנועות הנוער בבתי הספר, מסמך סיכום עבודת הוועדה.

הנוער, עמד בקשר רציף עם חברי הוועדה לכל אורך עבודתה. בריאיון שערכו עימו עדי שרצר, לי ברטוב ורובי ריזל בשנת 2014, הציג ידלין את תפיסתו לגבי התארגנותן של תנועות הנוער, תיאר את המחלוקת בינו לבין בן-גוריון בנוגע למעמדן במערכת החינוך וסיכם את תוצאות ועדת רוזן:

בן-גוריון כראש ממשלה החליט שלכל תנועות הנוער לא תהיה דריסת רגל בבתי הספר. הוא אפילו ביטל את החסות הממשלתית על "הצופים", וקבע ששום מדריך תנועתי לא ייכנס לבית הספר, אפילו לא בהפסקה, כדי למסור הודעה על הפעולה. אני מזכיר את זה כי אני הייתי מאוד בעד עידוד תנועות הנוער גם אם הן פוליטיות, גם אם הן מפלגתיות. ובכלל ראיתי בחינוך הלא-פורמלי דבר חשוב. אהבתי יותר את הביטוי "חינוך משלים", כי הוא משלים את המערכת המאורגנת הלימודית בכל מיני צורות: בתי נוער, מתנ"סים, פרלמנטים לנוער, תנועות נוער. חינוך זה לא רק ידע, זה גם חינוך חברתי, זה גם חינוך ערכי. כשהייתי חבר כנסת, בן-גוריון קרא לי ואמר: "אני עשיתי חינוך ממלכתי, סילקתי את המפלגות ממערכת החינוך ואתה מכניס לי אותן חזרה?! מבית"ר עד השומר הצעיר?!". אני לא קיבלתי את עמדתו והוקמה ועדת שרים, ועדת רוזן, שדנה בסוגיה הזאת, והיא החליטה להחזיר את התנועות למערכת החינוך תוך כדי קביעת הסדרים. למשל, רק בהפסקה הגדולה מותר לחלק הודעות על פעולה; תעמולה עושים רק בשיעורי מחנך מאורגנים, ותנועת הצופים חוזרת להיות בחסות משרד החינוך, כשמנכ"ל משרד החינוך הוא נשיא התנועה. אחרי כמה שנים, אבא אבן היה אז שר החינוך ומינו אותי ליושב ראש המועצה לענייני תנועות הנוער ליד משרד החינוך.¹⁹

19 עדי שרצר, לי ברטוב ורובי ריזל, "ריאיון עם מר אהרון ידלין", ישראלים: כתב עת רב-תחומי לחקר ישראל 7 (תשע"ו), עמ' 34.

בהמשך לדיוני הוועדה, ובמקביל למאמצים לשדרג את מעמדה של ישראל באיגוד העולמי לנוער, נוסח התקנון שהוצג לעיל ואשר ניסה למצב את הקשר של מועצת תנועות הנוער עם המחלקה לענייני הנוער והחלוץ בהיבטים טכניים בלבד.

פעילות ועדת השרים והתייצבות נציגי התנועות בפניה מלמדת על יכולתן של תנועות הנוער לפעול במשותף ולהציג עמדה אחידה כל אימת שהנושא תואם את עקרונותיהן. זאת ועוד; הצגת התביעה של מועצת תנועות הנוער בהקשר של הכניסה לבתי הספר, תביעה שכל התנועות הכירו בחשיבותה, מלמדת על פגישות סדורות שניהלו במסגרת המועצה שפעלה, כזכור, באחריות המחלקה לענייני הנוער והחלוץ בהסתדרות הציונית, ועל גיבוש עמדה אחידה במסגרתה.

בעקבות דיוני ועדת רוזן התחדדו שתי מסקנות. האחת: מועצת תנועות הנוער חייבת להיות גוף עצמאי ומנותק מהתלות במחלקה לענייני הנוער והחלוץ שבהסתדרות הציונית, והשנייה – לאור ההמלצה לאפשר את כניסת תנועות הנוער לבתי הספר, ולו גם בהפסקות ובמינון נמוך למדי, ראוי כי משרד החינוך יכיר את התכנים המונחלים לחניכים בתנועות הנוער ואת דרכי פעולתן של התנועות כדי למנוע הכנסת רעיונות בלתי הולמים ודרכי פעולה בלתי מתאימות לבתי הספר.

מסקנה זו הובילה להקמתו של גוף פנימי במשרד החינוך והתרבות, במסגרת מחלקת הנוער, שבמסגרתו יתאפשר לחזק את הקשר עם תנועות הנוער תוך כדי פיקוח. הפיקוח, כך הודגש, לא נועד לצורך התערבות בדרכן הרעיונית, אלא כדי להבהיר מהי דרך הפעולה המקובלת במערכת החינוך הפורמלי. כך פורסם מכרז "לניהול בתחום צופים ותנועות נוער". במכרז זכה דוד זמרון, שעמד בראש התחום בשנים הבאות.

המועצה לענייני תנועות הנוער במשרד החינוך

גוף נוסף שנעשה ניסיון להקימו ב־1961, בעקבות ועדת רוזן ומסקנותיה, ביוזמת עמי אסף, סגן שר החינוך והתרבות, היה פורום משותף לתנועות הנוער שיפעל כמחלקה במסגרת משרד החינוך והתרבות. ניסיון זה נכשל עקב היעדר הסכמה בקרב הנהגות התנועות הן על הגדרות הפורום ותפקידיו והן על טיב הקשר עם משרד החינוך והתרבות.²⁰

**10 תנועות נוער אשר השיי
תתמו בפגישה עם סגן שר
החינוך עמי אסף שהתקיימה
ביום ראשון ואשר דנה בקשר
להקמת מועצה לתנועות הנוער,
כמושיבים להתנגד לשיטה
לפיה הוצה סגן השר
להרכיב את מועצת תנועות
הנוער.**

זמן מה לאחר מכן, בהמשך אותה שנה, הוחלט על הקמת המועצה לענייני תנועות הנוער במשרד החינוך והתרבות, בראשות חבר הכנסת אהרן ידלין. בהזמנה שנשלחה למטות תנועות הנוער לקראת הישיבה הראשונה נכתב כי ישתתף בה שר החינוך אבא אבן.²¹ להזמנה צורפה הצעה לניסוח סמכויות המועצה והרכבה, ובין היתר נכתב בה כך:

המועצה מוקמת כגוף מייעץ ליד משרד החינוך והתרבות על מנת

20 "תנועות הנוער מציעות שיטה להרכב מועצתם", הצפה, 31.5.1961, עמ' 4.
21 אי"ט, ארכיון תנועת הצופים, 4-241-3-11, הזמנה לישיבה המכוננת של המועצה לענייני תנועות הנוער שליד משרד החינוך, יוני 1961.

להציע דרכים למימוש החלטת הממשלה מיום 9.8.1959 הקובעת כי על הממשלה להגיש באמצעות משרד החינוך והתרבות עזרה חומרית ומוסרית מלאה לתנועות הנוער החלוציות.

...

4. להמליץ בפני שר החינוך והתרבות על הדרכים בביצוע תקציב המשרד לעידוד פעולתן של תנועות הנוער, בשתי דרכים:

א. הקצבות ישירות לתנועות הנוער לביצוע פעולות יזומות על ידן שיקבלו אישור מוקדם של משרד החינוך והתרבות, כגון:

1. הקמת מבנים, שיפוצם וריהוטם.
 2. ספרייה שימושית למדריך ולחניך.
 3. הוצאת עלוני הדרכה פנימיים בתחום החינוך.
 4. ארגון סמינרים פנימיים בתחום החינוך.
 5. ארגון סמינרים פנימיים להכשרת סגל המדריכים הצעירים.
 6. ארגון טיולים ומחנות קיץ וכו'.
- דרכי השימוש בכספים המיועדים למטרות הנ"ל ייקבעו בתקנון מיוחד.

ב. הקמת מפעלים מרכזיים המשותפים לכל תנועות הנוער, כגון:

1. ארגון סמינרים להכשרת מדריכים לעבודה בנוער.
2. הוצאת ספרייה מרכזית למדריך.
3. הקמת בית ספר שדה לידיעת הארץ.
4. הקמת מחנות קבע וכו'.

...

5. ליזום מחקרים בשדה העבודה בנוער.

ג. הרכב המועצה:

1. על כל 10,000 חבר (או חלק מהם) – נציג אחד.
2. על כל 10,000 חבר נוספים (או חלק מהם) – נציג נוסף.

3. נציג מרכז השלטון המקומי.
 4. נציג המחלקה לענייני הנוער והחלוץ.
 5. נציג אגף הנוער והנח"ל במשרד הביטחון.
 6. נציג האגף לנוער ולחינוך מקצועי במשרד העבודה.
 7. נציג המחלקות המטפלות בנוער במשרד הסעד.
 8. מנהל המחלקה לנוער במשרד החינוך והתרבות.
 9. מזכיר המועצה.
- בראש המועצה יעמוד איש ציבור שיתמנה על ידי שר החינוך והתרבות.
- המינויים למועצה תוקפם יפה לשלוש שנים.

ד. ועדת קבע וועדות לתפקידים מיוחדים.

תוקם ועדת קבע שתתכנס בין מועצה למועצה לדון בשאלות קונקרטיות. הרכב הוועדה: נוער עובד ולומד (2), צופים (1), שומר צעיר (1), בני עקיבא (1), תנועה קטנה (1), יו"ר המועצה, מנהל המחלקה לנוער, מזכיר המועצה.

המועצה תמנה ועדות לתפקידים מיוחדים לפי הצורך. האחראים לביצוע המלצות, אחרי שתאושרנה על ידי משרד החינוך, הם: יו"ר המועצה ומנהל המחלקה לנוער במשרד.

את ההמלצות המאושרות תבצע מחלקת הנוער של משרד החינוך והתרבות.

מזכיר המועצה בדרגת מפקח-מדריך יהיה עובד המחלקה לנוער במשרד החינוך והתרבות.

הישיבה המכוננת של המועצה לענייני תנועות הנוער ליד משרד החינוך והתרבות נערכה ב־26 ביוני 1961. שר החינוך אבא אבן שהיה אמור לכבד את ההתכנסות החגיגית בנוכחותו, נעדר מפאת מחלה. נכחו בה מנכ"ל משרד החינוך והתרבות ד"ר חנוך רינות ומזכירי תנועות הנוער. יושב הראש ידלין פתח את הישיבה וסיפר על ההחלטה להקים את המועצה ועל הפנייה אליו לעמוד

בראשה.²² לדבריו, הוא רואה בגיבוש פורום משותף לתנועות הנוער אחת ממשימותיו המרכזיות. כפעיל לשעבר בתנועת הצופים וכמי שהיה עד מקרוב למצוקה התקציבית הקבועה של התנועות, הוא מבין את היתרונות הגלומים בגוף משותף, ובראשם – ריכוז כוח בידי התנועות ויכולת השפעה מול משרד החינוך. הפעם, הסביר, יתרכז הדיון בשאלות ערכיות בדבר מעמדן של תנועות הנוער. עם זאת, מייד לאחר מכן העלה הצעה לשינוי שיטת חלוקת התקציב. לפי הצעתו, 50% מהתקציב יועברו כהקצבות לתנועות הנוער והמחצית השנייה תועבר לפעולות מרכזיות המשרתות את כל תנועות הנוער במשותף. מסר זה, לקדם פעילות משותפת של כל תנועות הנוער, ילווה את המועצה בשנים הבאות, יתבטא בניסיונות חוזרים ונשנים לקיים סמינרים משותפים ומשלחות בהשתתפות כל התנועות ולימים ישמש בסיס למגוון פרויקטים בריכוזה.

בהמשך דבריו הבהיר ידלין כי הצעתו לחלוקה זו של התקציב אינה רלוונטית לשנת התקציב הקרובה, היות שעדיין לא התארגנו מפעלים משותפים. לפיכך, הודיע, 110,000 ל"י (לירה ישראלית) יוקצבו לתנועות, 55,000 ל"י יוקצבו למפעלים משותפים והקצבה נוספת, שהיקפה לא הוגדר, תיועד לתנועת הצופים.

בתום דבריו נטל המנכ"ל רינות את רשות הדיבור ועבר לעסוק בנושא המרכזי: אישור כניסת תנועות הנוער לבתי הספר – "אישור שמשמעותו חיבור של התנועות למלאכת עיצוב מערכת החינוך וחינוך ילדינו ונערינו." לדברי רינות, אין משמעותו של האישור כי התנועות הופכות להיות ממלכתיות, אבל הן מצטרפות לתהליך החינוכי במסגרת הממלכתית הפורמלית.

הדובר הבא, ד"ר הלל ברזל,²³ בחר לדבר על האלימות בקרב הנוער ועל היעדר דרך מכוונת. הוא פנה לנציגי תנועות הנוער

22 שם, פרוטוקול ישיבה מיום 26.6.1961.

23 ברזל, לשעבר פעיל בתנועת הצופים, חוקר ספרות ואיש משרד החינוך, התבקש מדי פעם לבחון נושאים הקשורים לתנועות הנוער ולערוך דוחות עבור המשרד.

וביקש כי יושקעו זמן ומאמץ במציאת פתרון ובהכנת תוכניות שייתנו מענה לנוער המחפש דרך, כך שימצא את התנועות כמקום ראוי להיות בו. ברזל הציג מחקר שלפיו הנוער אינו שש להדריך, וקבע כי זו המשימה המרכזית שעל תנועות הנוער להתרכז בה – לכוון בני ובנות נוער להדרכה, ואפילו לגייס את שכבת החמישית (כיתות ט') להדרכה כדי ליצוק תוכן משמעותי בפעילותם בתנועה. בהמשך הישיבה, התנצל יושב הראש ידלין על כי לא יוכל לתת לכולם את רשות הדיבור, ואף על פי כן הדיון נמשך וגלש לשעות הערב המאוחרות. עיון בדברי המשתתפים מלמד על כך שנציגי התנועות מוטרדים ממצב ההדרכה, מהמגמה של היעדרות הנוער מהפעילות ומהנשירה בכיתות החינוך העל-יסודי.

הישיבה הבאה של המועצה, ב-20 בדצמבר 1961, הוקדשה לניסוח המלצות לקראת החלטת הממשלה בדבר אישור כניסת התנועות החלוציות לבתי הספר.²⁴ בין השאר, מחליטים הנוכחים להוסיף את האמירה כי גם תנועות נוער ערביות – ולא רק חברי הצופים הערבים – יורשו לפעול בבתי הספר לאחר שתיאמו את דרכי הפעולה עם הנהלת בית הספר ובתנאי שלא יוכנסו תכנים פוליטיים. בהקשר זה מספר אחד מנציגי התנועות כי מורים ומנהלים אמרו לו שהם מתגעגעים לדיונים פוליטיים שנערכו בבית הספר והופסקו. דיונים אלה, לדבריהם, עדיפים על נושאים שאינם מלהיבים את הנוער.

בעקבות ההחלטה על כניסה מחודשת לבתי הספר, מוקדש חלק גדול מהדיון למעמד תנועת הצופים. ידלין מציע להגדיר במפורש שמעמדה וזכויותיה של תנועת הצופים לא ייפגעו. בתום הדיון נערכת הצבעה, ומתקבל הנוסח: "יופיע כנספח לתקנון שעם חזרת תנועות הנוער לבתי הספר יישמרו מעמדה וזכויותיה של תנועת הצופים."²⁵

24 שם, פרוטוקול ישיבה מיום 20.12.1961.

25 הגם שבאותן שנים נקראה התנועה "הסתדרות הצופים העבריים", בהחלטה נכתב "תנועת הצופים" (כשם התנועה בעשורים האחרונים).

בנושא אחר, מתקבלת ההצעה להוסיף להחלטת הממשלה סעיף הקורא לחזק את תודעת הציבור בכל הקשור לתנועות הנוער ופועלן.

מכאן ואילך, מתכנסת המועצה לענייני תנועות הנוער בקביעות. על פי רוב, ישיבותיה מוקדשות לעיסוק בתקציבים ולנושאים עקרוניים ותפעוליים המשותפים לכל תנועות הנוער כמו הטיולים ומחנות הקיץ ונוהלי הבטיחות שבצידם, או היערכות לאירועים גדולים בלוח השנה, דוגמת יום העצמאות.²⁶ מזכירי התנועות נוכחים בישיבות, וההתייחסות כמעט תמיד מלאה. עובדה זו אינה מפתיעה, בהתחשב בכך שבישיבות נידונו המשאבים הכספיים שיאפשרו את פעילות התנועות.

אחד הנושאים שהמועצה לענייני תנועות הנוער ביקשה לקדם, שחרג מהנושאים השגורתיים שדנו בהם בדרך כלל, היה תחום ההדרכה. במרוצת השנים נהגה המועצה להפנות תקציבים לטובת השתלמויות וסדנאות למדריכים, ושוב ושוב התברר כי תנועות הנוער אינן מתייחסות לנושא ברצינות הראויה. בכל כמה חודשים הטילה המועצה על רכזי ההדרכה בתנועות ליידע את אנשיהם על פעילויות החינוך שהיא מארגנת, ולוודא הגעתם לסמינרים.

נראה למשל את מכתבו של דוד זמרן שהוזכר לעיל, הממונה על תחום תנועות הנוער במשרד החינוך והתרבות, למנכ"ל המשרד, מיוני 1964:²⁷

מצ"ב לעיוןך חלוקת התקציב לתנועות הנוער בשנה הנוכחית. מן החלוקה מתבררים המאמצים שעושה המחלקה לנוער, לשיפור ההדרכה בתנועות הנוער, לבניית מחנות קבע ועוד.

26 במרוצת השנים הועברו התכנון וההפקה של האירועים המרכזיים לאחריות הרשויות המקומיות, ובישיבת המועצה רק דיווחו על קיומם.

27 אה"מ, יחסים עם תנועות נוער – כללי, משרד החינוך, ISA-education-education-0009jqs, מכתב מחודש יוני 1964 (ללא תאריך מדויק).

תקציב ישיר נחלק בין: התאחדות הצופים²⁸ – 115,000 ל"י, שאר התנועות – 194,000 ל"י, מפעלים מרכזיים – 121,000 ל"י. במחנות קבע מושקע הסכום הגדול ביותר – 530,000 ל"י, לעומת 325,000 ל"י בשנה קודמת.

עיון בסעיפי הפירוט בתחום "מפעלים מרכזיים" מצביע על חלוקה בין השתתפות, שבאה לידי ביטוי בעיקר בפעולות הדרכה והשתלמות ובהגברת פעילות לקידום קשרים בין-לאומיים לבין אחזקה, שבמסגרתה נרכש ציוד מחנאי, נקבע ומאושר תקציב למרכזיות פדגוגיות, הוצאות אש"ל (אוכל, שתייה, לינה), והדפסה של פרסומי המועצה לענייני תנועות הנוער ושל פרסומי התנועות בבתי הספר. התנועות, מצידן, מגישות בכל שנה למועצה דוח על פעולות משותפות ועל ניצול התקציב שעמד לרשותן מטעם המועצה.

28 התאחדות הצופים היא הגוף הרשמי שמאגד בתוכו את הסתדרות הצופים העבריים (לעיל הערה 25) ואת תנועת הצופים הערבים והדרוזים.